

UREDJA O ZAŠTITI PARKA PRIRODE „ŠARGAN-MOKRA GORA”

(„Sl. glasnik RS”, br. 52/2005, 105/2005, 81/2008 i 49/2012 - odluka US)

Član 1

Područje planine Šargan, mokrogorske kotline, doline Belog Rzava i južnih delova planine Tare sa Dobrim i Ljutim poljem i dolinom potoka Bratešina, stavlja se pod zaštitu kao Park prirode „Šargan-Mokra gora” i utvrđuje za zaštićeno prirodno dobro od izuzetnog značaja, odnosno I kategorije (u daljem tekstu: Park prirode „Šargan-Mokra gora”).

Član 2

Park prirode „Šargan-Mokra gora” stavlja se pod zaštitu radi očuvanja i unapređenja raznovrsnosti i lepote predela, raznovrsnosti i bogatstva divljeg biljnog i životinjskog sveta, a posebno očuvanja ugroženih, retkih i endemičnih vrsta biljaka, životinja, njihovih zajedница i visokih starih šuma crnog i belog bora, očuvanja i održavanja kvaliteta glavnih činilaca životne sredine (voda, vazduha i zemljišta), objekata narodnog graditeljstva, „Šarganske osmice” i etno-kompleksa „Drvengrad” i primera i oblika tradicionalnog načina života, planskog uređenja prostora i održivog razvoja turizma, poljoprivrede i šumarstva, a u interesu nauke, obrazovanja, kulture i rekreativacije.

Član 3

Park prirode „Šargan-Mokra gora” nalazi se na području opštine Užice, na delovima teritorije katastarskih opština Mokra gora i Kremna, na području opštine Čajetina, na delu teritorije katastarske opštine Semegnjevo i na području opštine Bajina Bašta, na delu teritorije katastarske opštine Zaugline.

Ukupna površina Parka prirode „Šargan-Mokra gora” iznosi 10.813,73 ha, od čega je 4433,33 ha u državnoj svojini, a 6380,40 ha u privatnoj i drugim oblicima svojine.

Opis granica Parka prirode „Šargan-Mokra gora” sa grafičkim prikazom odštampan je uz ovu uredbu i čini njen sastavni deo.

Član 4

Na području Parka prirode „Šargan-Mokra gora” uspostavljaju se režimi zaštite I, II i III stepena, i to:

1. Režim zaštite I stepena, ukupne površine 351,98 ha, na sledećim mestima:

- 1) Jelovac, površine 56,55 ha, KO Mokra Gora i KO Kremna, GJ „Šargan”, odeljenje 20. u celosti,
- 2) Klisura Dubošca, površine 106,01 ha, KO Kremna, GJ „Šargan”, odeljenja 62, 63. i 64. u celosti,

3) Međedova Ijeska, površine 116,30 ha, KO Mokra Gora, GJ „Mokra Gora-Kršanje”, deo odeljenja 46. i odeljenja 48. i 49. u celosti,

4) Ograđenica, površine 73,12 ha, KO Mokra Gora, GJ „Mokra Gora-Kršanje”, delovi odeljenja 38. i 47;

2. Režim zaštite II stepena, ukupne površine od 1187,46 ha, na sledećim mestima i potesima:

1) Brdo Vao, površine 157,01 ha, KO Mokra Gora, GJ „Mokra Gora-Kršanje”, deo odeljenja 53. i zemljište u privatnoj svojini između granice Parka prirode „Šargan-Mokra gora” na zapadu i severozapadu, odeljenja 52. i 56. GJ „Mokra Gora-Kršanje” i Podstenjskog potoka i podnožja brda Vao na istoku i severu,

2) Tusto brdo-Božurica, površine 439,80 ha, KO Mokra Gora, GJ „Mokra Gora-Kršanje”, odeljenja 39. i 40. u celosti i delovi odeljenja 38, 46. i 47. GJ „Mokra Gora-Kršanje”, odeljenje 36. GJ „Mokra Gora-Panjak” u celosti i zemljište u privatnoj svojini u okviru navedenih odeljenja GJ „Mokra Gora-Kršanje” i između te gazdinske jedinice i odeljenja 36. GJ „Mokra Gora-Panjak”,

3) Šišatovac, površine 115,94 ha, KO Mokra Gora, GJ „Šargan”, odeljenja 34, 35. i 36. u celosti,

4) Đoga-Kozja stena, površine 474,71 ha, KO Mokra Gora, KO Kremna i KO Semegnjevo, GJ „Mokra Gora-Panjak”, odeljenja 51, 52, 53, 54, 55, 59 i 60. u celosti, GJ „Šargan”, odeljenje 65. u celosti i deo zemljišta u privatnoj svojini između vododelnice na brdu Đoga, odeljenja 59. i 60. GJ „Mokra Gora-Panjak” i odeljenja 62. GJ „Šargan”;

3. Režim zaštite III stepena, ukupne površine 9.274,29 ha, KO Mokra Gora, KO Kremna, KO Semegnjevo i KO Zaugline, na ostalom delu Parka prirode „Šargan-Mokra gora”.

Član 5*

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite III stepena zabranjuje se:

1) izgradnja industrijskih objekata, skladišta industrijske robe, objekata za farmerski uzgoj stoke i živine većeg gabarita, drugih privrednih objekata i objekata komunalne, saobraćajne i energetske infrastrukture čije građenje, rekonstrukcija i rad mogu izazvati nepovoljne promene osobina i kvaliteta zemljišta, voda, vazduha, živog sveta, šuma, lepote predela i kulturnih dobara;

2) izgradnja i rekonstrukcija stambenih, ekonomskih i pomoćnih objekata poljoprivrednih domaćinstava i vikend objekata izvan građevinskih rejona i građevinskog zemljišta utvrđenih i proglašenih u skladu sa zakonom, a do donošenja odgovarajućih planova zabranjena je i izgradnja objekata poljoprivrednih domaćinstava izvan postojećih građevinskih parcela;

3) eksploatacija mineralnih sirovina, osim planskog otvaranja privremenih pozajmišta građevinskog ili ukrasnog kamena za lokalne potrebe;

4) razgradnja i drugi vidovi oštećivanja i uništavanja objekata koji po svojim arhitektonsko-građevinskim odlikama, vremenu nastanka i nameni predstavljaju spomenike narodnog graditeljstva;

- 5) prekomerno, nestručno i nepropisno korišćenje i seča šume;
- 6) branje, sakupljanje, ubijanje i druge radnje kojima se uništavaju ili ugrožavaju biljke i životinje zaštićene kao prirodne retkosti;
- 7) preoravanje zemljišta, krčenje šuma i obavljanje drugih radnji na mestima i na način koji mogu izazvati procese jake i ekscesivne vodne erozije i nepovoljne promene izgleda predela;
- 8) odlaganje i bacanje komunalnog smeća i otpadaka poljoprivrednih domaćinstava izvan mesta određenih za tu namenu, odlaganje rashodovanih vozila;
- 9) odlaganje otpada građevinskog materijala, ambalaže, industrijskog i drugog otpada, neregulisano skladištenje stajskog đubreta;
- 10) rukovanje otrovnim hemijskim preparatima i naftnim derivatima na način koji može prouzrokovati zagađivanje zemljišta i voda;
- 11) neregulisano ispuštanje otpadnih voda domaćinstava, turističko-ugostiteljskih, uslužnih i drugih objekata;
- 12) zapuštanje i zakoravljanje obradivog poljoprivrednog zemljišta, puteva, vodotoka i površina za rekreaciju, narodne svetkovine i druge skupove, zemljišta u putnom i vodnom pojasu, okruženju kulturnih dobara, istorijskih spomenika i javnih česmi.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II stepena, osim zabrana iz stava 1. ovog člana zabranjuje se:

- 1)* (*prestala da važi odlukom US*)
- 2) eksploatacija mineralnih sirovina, uključujući privremena pozajmišta, detaljna geološka istraživanja i korišćenje kamena i drugog materijala vezanih za navedena istraživanja;
- 3) kaptiranje izvora radi vodosnabdevanja;
- 4) lov, osim sanitarnog odstrela i planskih aktivnosti na regulisanju brojnosti divljači i ribolov, osim u naučnoistraživačke svrhe;
- 5)* krčenje šume, odlaganje i deponovanje posećene drvne mase u šumi i kraj puteva, seča najvećih, reprezentativnih i najstarijih stabala drveća i primeraka retkih i značajnih vrsta drveća i žbunja;
- 6) sadnja, zasejavanje i naseljavanje novih vrsta biljaka i životinja stranih za prirodni, izvorni živi svet zapadne Srbije, osim na malim površinama i u strogo kontrolisanim uslovima u cilju hortikulturnog uređenja rekreativnih površina;
- 7) ulazak motornih vozila u šumu i kretanje izvan šumskih puteva, osim u okviru šumarskih radova i u posebno utvrđene službene svrhe;
- 8) loženje vatre, kampovanje, parkiranje vozila, branje i sakupljanje gljiva, šumskih plodova, biljaka i životinja, osim na mestima i na način koji će se posebno utvrditi.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite I stepena zabranjuju se korišćenje prirodnih bogatstava i sve aktivnosti osim naučnih istraživanja i ograničene edukacije.

Na području Parka prirode „Šargan-Mokra gora“ obezbeđuje se: negovanje i unapređenje urednosti, čistoće, ambijentalne raznovrsnosti i lepote predeonog lika i visokog kvaliteta činilaca životne sredine; uređenje i održavanje dvorišta i okućnica postojećih poljoprivrednih domaćinstava, vikendica, kulturnih dobara, javnih, službenih i drugih objekata; planska izgradnja novih objekata uz stručno i pažljivo utvrđivanje građevinskih rejona i pravila građenja; održavanje objekata „Šarganske osmice“, „Drvengrada“, javnih česmi i uređenje površina na kojima se nalaze; održavanje javnih, seoskih i šumskih puteva; očuvanje i obnavljanje objekata narodnog graditeljstva (kuća, vajata, bunara, ambara/koševa, senika, kačara, vodenica i dr.) i uređenje mesta na kojima se nalaze; sakupljanje, konzervacija i čuvanje predmeta, alata i opreme vezanih za tradicionalni seoski život, sakupljanje, očuvanje i plansko gajenje starih sorti voća i drugih biljnih kultura i autohtonih rasa domaćih životinja; održavanje živica na međama parcela i očuvanje usamljenih primeraka ili grupa šumskog drveća na livadama, njivama, pored puteva i u dvorištima; praćenje stanja, očuvanje i uvećanje raznovrsnosti autohtonog živog sveta, posebno retkih i u drugom pogledu značajnih biljnih i životinjskih vrsta, njihovih populacija i staništa; poboljšanje stanja fonda lovne divljači, postavljanje namenskih objekata i opreme za potrebe njene prihrane, čuvanja i nadzora; primena mera u gazdovanju šumama kojima se osigurava umereno povećanje površina pod šumskim ekosistemima i poboljšanje njihove strukture i zdravstvenog stanja, posebno u pogledu zastupljenosti viših uzgojnih tipova i većih debljinskih razreda, količine i kvaliteta drvne mase, raznovrsnosti i autohtonosti florističko-dendrološkog sastava; izgradnja, infrastrukturno opremanje i uređenje prostora za potrebe rekreativne i turizma, obrazovnog i naučnog rada i planinarskih aktivnosti.

Član 6

O Parku prirode „Šargan-Mokra gora“ stara se Društvo s ograničenom odgovornošću „Park prirode Mokra gora“ iz Mokre Gore, opština Užice (u daljem tekstu: staralac).

U obavljanju poslova staranja, staralac:

- 1) čuva zaštićeno prirodno dobro i sprovodi utvrđene zaštitne režime, odnosno propisane zabrane i pravila unutrašnjeg reda;
- 2) obeležava zaštićeno prirodno dobro i njegove granice i granice površina u režimu zaštite I i II stepena;
- 3) donosi program upravljanja, akt o unutrašnjem redu i čuvarskoj službi, godišnji program upravljanja i izveštaj o njegovom izvršavanju;
- 4) inicira donošenje odgovarajućih urbanističkih planova i drugih dokumenata kojima se uređuje izgradnja objekata i organizacija prostora;
- 5) organizuje sprovođenje programa upravljanja, a posebno podstiče i prati izradu i primenu programa i projekata razvoja turizma, poljoprivrede, uređenja predela, sanacije i rekultivacije oštećenih i degradiranih površina, istraživanja, očuvanja i prezentacije kulturnoistorijskih vrednosti, monitoringa i zaštite živog sveta, naučnoistraživačkog i obrazovnog rada.

Član 7

Zaštita i razvoj Parka prirode „Šargan-Mokra gora” sprovodi se prema programu upravljanja koji se donosi kao srednjoročni dokument za period od pet godina.

Program upravljanja iz stava 1. ovog člana naročito sadrži:

- 1) ciljeve zaštite i razvoja, uslove, mere, pogodnosti i ograničenja za njihovo ostvarivanje;
- 2) prioritetne zadatke na čuvanju i održavanju zaštićenog prirodnog dobra, uređenju predela i izgradnji objekata, zaštiti živog sveta i biološke raznovrsnosti, korišćenju prirodnih bogatstava (prvenstveno poljoprivrednog zemljišta, šuma i voda) i razvoja na njima zasnovanih privrednih aktivnosti, razvoju turizma i rekreacije i ostalih funkcija zaštićenog prirodnog dobra (nauka i obrazovanje, planinarstvo, lovstvo), zaštiti kulturnih dobara, objekata narodnog graditeljstva i etnografskih i folklornih obeležja i vrednosti, promociji i prikazivanju zaštićenog prirodnog dobra;
- 3) dinamiku i subjekte realizacije programskih zadataka;
- 4) sredstva potrebna za realizaciju programa upravljanja, kao i način njihovog obezbeđenja.

Na program upravljanja iz stava 1. ovog člana, na koji su prethodno pribavljena mišljenja ministarstava nadležnih za poslove turizma, nauke, prosvete, prostornog planiranja, urbanizma i izgradnje objekata, poljoprivrede, šumarstva, vodoprivrede i finansija, saglasnost daje ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: ministarstvo).

Program upravljanja iz stava 1. ovog člana ostvaruje se kroz godišnji program upravljanja. Godišnji program upravljanja za narednu godinu, zajedno sa izveštajem o ostvarivanju programa u tekućoj godini staralac dostavlja ministarstvu do 15. decembra.

Član 8

Staralac je dužan da obezbedi unutrašnji red i čuvanje zaštićenog prirodnog dobra u skladu sa aktom koji donosi, uz saglasnost ministarstva.

Aktom iz stava 1. ovog člana utvrđuju se pravila za sprovođenje propisanog režima zaštite, a naročito: način i uslovi ponašanja posetilaca, vlasnika i korisnika nepokretnosti pri kretanju, boravku i obavljanju delatnosti na zaštićenom prirodnom dobru, uslovi i postupak planiranja radova na izgradnji objekata i uređenju prostora, uslovi zaštite prilikom obavljanja naučnih istraživanja, kao i način čuvanja i održavanja zaštićenog prirodnog dobra.

Pravila određena aktom iz stava 1. ovog člana i druge neophodne informacije za sprovođenje režima zaštite staralac je dužan da javno oglasi i na pogodan način učini dostupnim posetiocima i korisnicima.

Član 9

Sredstva za zaštitu i razvoj Parka prirode „Šargan-Mokra gora” obezbeđuju se iz prihoda ostvarenih obavljanjem delatnosti staraoca, od naknade za korišćenje zaštićenog prirodnog dobra, iz budžeta Republike i iz drugih izvora u skladu sa zakonom.

Član 10

Program upravljanja i godišnji program upravljanja Parka prirode „Šargan-Mokra gora” staralac će doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ove uredbe.

Do donošenja dokumenata iz stava 1. ovog člana, staralac će poslove zaštite i razvoja obavljati prema privremenom programu upravljanja koji će doneti u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe, uz saglasnost ministarstva.

Staralac će u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ove uredbe izvršiti identifikaciju granica zaštićenog prirodног dobra i površina u režimu zaštite I i II stepena na katastarskim planovima i na terenu, izraditi i u javnom glasilu objaviti popis graničnih katastarskih parcela, uz prethodnu saglasnost ministarstva.

Član 11

Planovi uređenja prostora, šumske, lovne, vodoprivredne, poljoprivredne i druge osnove i programi koji obuhvataju zaštićeno prirodno dobro usaglašiće se sa Prostornim planom Republike Srbije i programom upravljanja iz člana 7. ove uredbe.

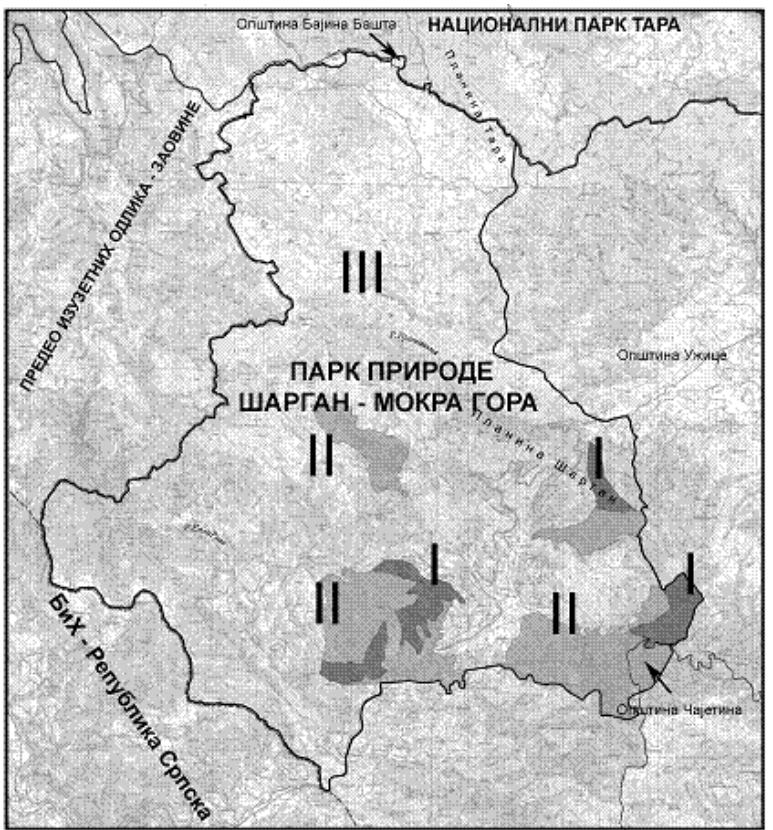
Član 12

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OPIS GRANICA PARKA PRIRODE „ŠARGAN-MOKRA GORA”

Krajnja zapadna tačka granice Parka prirode „Šargan-Mokra gora” počinje na kote 1174 m na mestu zvanom Bijela lipa, na državnoj granici između Republike Srbije i BiH-Republika Srpska, odnosno na granici između KO Mokra gora (opština Užice) i KO Zaovine (opština Bajina Bašta). Od navedene kote granica ide u pravcu sever-severoistok duž granice između KO Mokra gora i KO Zaovine koja ujedno predstavlja i granicu Predela izuzetnih odlika „Zaovine”. U ovom delu granica prelazi preko kote 989 m na lokalitetu Božurica, seče korito reke Beli Rzav, u nastavku prati tok njegove pritoke Trešnjice i prelazi preko uzvišenja Mramorak. U produžetku, prateći administrativnu granicu navedenih katastarskih opština i istočnu granicu Predela izuzetnih odlika „Zaovine”, granica ovog parka prirode seče Radeljevski potok i po izohipsi nastavlja u pravcu severa prolazeći neposredno ispod kote 1304 m na lokalitetu Ovsjek. Od Ovsjeka granica ide preko Nikšića preseda, prelazi preko kote 1304 m, zatim nastavlja preko Zmajevca, skreće prema severozapadu zapadnim obroncima Miloševca gde prelazi preko kote 1368 m, nastavlja ispod podnožja brda Gavran, dolazi do kote 1337 m na lokalitetu Bijela voda i ide u pravcu severozapada sve do lokaliteta neposredno ispod kote 1150 m. Od ove tačke granica skreće prema severoistoku preko mesta zvano Guvniste prateći i dalje granicu između opština Užice (KO Mokra Gora) i Bajina Bašta (KO Konjska Reka). U produžetku granica ovog prirodnog dobra prati granicu KO Konjska Reka i KO Kremna (opština Užice) zapadnim obodom Ljutog polja preko kote 1235 m, a zatim i zapadnim obodom Karajića bare, koje su u granicama ovog parka prirode, dolazi do kote 1282 m na Janjića brdu. Od navedene kote skreće prema istoku duž granice Nacionalnog parka „Tara”, odnosno spoljašnjim obodima odeljenja 110/a, 111/a i 132/a GJ Tara, na administrativnoj granici između KO Kremna (opština Užice) i KO Beserovina (opština Bajina Bašta). U produžetku, u pravcu severoistoka, granica ide duž granice Nacionalnog parka „Tara” obodom odeljenja 134/b u KO Kremna, a zatim nastavlja spoljašnjim obodom

odeljenja 134/a i 135/a GJ „Tara” prolazeći preko kote 1293 m na lokalitetu Paljevine, odnosno prateći granicu između KO Kremna i KO Zaugline (opština Bajina Bašta). Dalje granica malim delom ulazi u KO Zaugline prateći spoljašnji obod odeljenja 136/a i 149/a GJ „Tara”, a zatim nastavlja granicom KO Kremna i KO Zaugline u pravcu severoistoka do kote 1226 m na lokalitetu Greben gde počinje granica između KO Kremna i KO Rača (opština Bajina Bašta). I ova administrativna granica prati granicu Nacionalnog parka „Tara”, odnosno obode odeljenja 152/1, 167/a, 168/a, 169/a i 170/a GJ „Tara”, sve do kote 1153 m na Tarabića brdu. Od navedene kote, granica Parka prirode „Šargan-Mokra gora” odvaja se od granice Nacionalnog parka „Tara” i spušta pravolinijski u pravcu juga do lokalnog zemljanog puta Rasovo-Dobro polje, odnosno do njegove raskrsnice sa lokalnim zemljanim putem koji vodi u Košutovo, ulazeći u KO Kremna. Od navedene raskrsnice, granica se vijugavo spušta u pravcu juga prolazeći preko kote 1228 m na brdu Karaula, preko Barica, zatim preko kote 1136 m i kote 1137 m na brdu Kik, a zatim vododerinom u Kurjačkom dolu do kote 1234 m na Ostreljcu i zemljanim putem preko lokaliteta Ivica do kote 1257 m na brdu Ivički oglavak. Od navedene kote granica skreće prema jugoistoku prateći zemljani put preko Kuliša prolazeći pored kote 1148 m, a zatim dolazi do kote 1082 m na Mrgačevom brdu. Od ove kote nastavlja prema istoku zemljanim putem do kote 830 m iznad trase magistralnog puta Užice-Višegrad i železničke stanice Šargan-Vitasi, spušta se na ovaj magistralni put, seče ga kod lokaliteta Bratešina, obuhvata železničku stanicu Šargan-Vitasi, savija prema jugoistoku i nastavlja vododelnicom i koritom potoka prateći granice odeljenja 18 i 36 GJ „Šargan” na teritoriji KO Mokra Gora (opština Užice). Od odeljenja 36, granica se kreće u pravcu jugoistoka koritom potoka i dolazi do tačke razgraničenja odeljenja 65 i 64 GJ „Šargan”. Zatim granica lučno savija duž spoljašnjih granica odeljenja 64, 63 i 62 GJ „Šargan” ulazeći u teritoriju KO Semegnjevo (opština Čajetina). U nastavku prelazi preko kote 723 m, prati vododelnicu na temenu brda Đogo, dolazi do vododelnice na lokalitetu Špijunski lovci gde ponovo ulazi na teritoriju KO Mokra gora i prati spoljašnje granice odeljenja 59, 55 i 51 GJ „Mokra gora-Panjak”. U nastavku, od mesta Kojadinovići do lokaliteta Božurica, granica pravolinijski preseca zemljište u privatnoj svojini u pravcu zapada i dolazi do granice odeljenja 36 GJ „Mokra gora-Panjak”, nastavlja vododelnicom i temenom Božurice i spušta se na regionalni put Užice-Višegrad. U nastavku prati ovaj regionalni put sve do državne granice između Republike Srbije i BiH-Republica Srpska. Granica prirodнog dobra dalje ide državnom granicom u pravcu severozapada i dolazi do početne tačke na koti 1174 m na mestu zvanom Bijela lipa.

ПАРК ПРИРОДЕ ШАРГАН - МОКРА ГОРА

КАРТА РЕЖИМА ЗАШТИТЕ ПО СТЕПЕНИМА ЗАШТИТЕ

Легенда:

- Граница парка природе
Шарган - Мокра Гора
- - - Државна граница
- Граница катастарских општина
- I зона заштите
- II зона заштите
- III зона заштите

0 1,5 2,25 3 KM